

آزمونهای چند گزینه ای

آزمون چند گزینه ای متداولترین آزمون عینی است که هم در سنجش تواناییهای مختلف و هم در سنجش یادگیری در زمینه های گوناگون تحصیلی مورد استفاده واقع می شود. آزمون چند گزینه ای هم از لحاظ یکنواختی سئوالها ، هم از لحاظ حساسیت کم در مقابل حدس کورکورانه و هم از لحاظ سهولت تصحیح پاسخنامه ها بهترین نوع آزمونهای عینی است . ما در متن حاضر این نوع آزمون و طرز تهیه آن را مورد بحث قرار می دهیم و موارد استفاده آن را در سنجش انواع مختلف بازده های یادگیری معرفی می کنیم .

تعریف آزمون چند گزینه ای

آزمون چند گزینه ای شامل تعدادی سؤال است که هر یک از آنها از یک قسمت اصلی و تعدادی گزینه (پاسخ) تشکیل می شود و آزمون شونده از میان گزینه های پیشنهادی گزینه صحیح (پاسخ سؤال) را انتخاب می کند.

قسمتهای مختلف سؤال چند گزینه ای

هر سؤال چند گزینه ای شامل قسمتهای اصلی زیر است :

۱. قسمت اصلی یا تنه سؤال : این بخش سؤال متن اصلی

سؤال را تشکیل می دهد و در برگیرنده مسئله یا موضوعی است که سؤال باید آن را اندازه گیری کند.

۲. گزینه درست یا پاسخ سؤال : یکی از گزینه های پیشنهادی پاسخ درست سؤال است که آزمون شونده باید آن را برگزیند . به این گزینه گزینه کلید گفته می شود.

۳. گزینه انحرافی : به غیر از گزینه درست سؤال ، تعدادی گزینه دیگر نیز برای هر سؤال تهیه می شود که به آن گزینه های انحرافی می گویند . نقش گزینه های انحرافی منحرف کردن آزمون شوندگانی است که پاسخ درست سؤال را نمی دانند.

متن اصلی یا تنه سؤال را یک جمله استفهامی یا یک جمله ناتمام تشکیل می دهد و گزینه پیشنهادی جواب جمله استفهامی یا تکمیل کننده جمله ناقص هستند.

تعداد گزینه های سؤالهای چند گزینه ای (گزینه درست و گزینه انحرافی) از ۲ تا ۵ متغیر است از لحاظ نظری هرچه تعداد گزینه ها بیشتر باشد امکان حدس زدن کمتر است اما به سبب اینکه پیدا کردن بیش از سه پاسخ انحرافی کار دشواری است آزمونهای چهارگزینه ای که در آنها امکان حدس زدن جواب درست یک در چهار است شهرت بیشتری کسب کرده اند.

متخصصان آزمون سازی پیشنهاد می کنند که آزمون ساز تازه کار بهتر است کوشش کند تا متن سؤالهای خود را در قالب جمله های استفهامی طرح کند زیرا به این شکل هدف سؤال به طور آشکارتری بیان می شود اما چنانچه طرح سؤال در قالب جمله استفهامی خیلی طولانی تر از طرح آن به صورت عبارت نا تمام باشد بهتر است از همان شکل جمله ناتمام استفاده کرد اما باید سعی نمود که تمام گزینه های پیشنهادی تکمیل کننده جمله ناتمام باشند .

انواع سؤالهای چند گزینه ای:

سؤالهای چندگزینه ای دارای انواع مختلفی هستند ما در اینجا تعدادی از معروفترین آنها را معرفی می کنیم:

الف- نوع تنها گزینه درست: این سؤال ساده ترین نوع سؤالهای چند گزینه ای است در این نوع سؤال تنها یکی از گزینه ها درست است و بقیه گزینه ها کاملاً غلط هستند.

ب- نوع بهترین گزینه: در این نوع سؤال همه گزینه ها درست هستند اما یکی از آنها از همه درست تر یا بهتر است

ج- نوع منفی: در این نوع سؤال تنه سؤال به صورت منفی بیان می شود و همه گزینه ها بجز یکی از آنها درست هستند مانند نمونه زیر :

کدام یک از عبارتهای زیر درباره ویروس درست نیست ؟

الف : ویروسها تنها در حیوانات و گیاهها زندگی میکنند

ب : ویروسها تولید مثل می کنند

ج : ویروسها از سلولهای زنده خیلی بزرگ تشکیل می شوند

د : ویروسها می توانند سبب بیماری بشوند

یکی از مشکلات تهیه سؤالهای چند گزینه ای این است که بعضی اوقات تهیه تعدادی گزینه انحرافی غلط که به ظاهر درست جلو کنند بسیار دشوار است . در این گونه مواقع ، چنانچه تهیه گزینه های درست آسانتر باشد می توان از نوع سؤالهای منفی که در آن همه گزینه ها بجز یکی از آنها درست است استفاده کرد مانند بالا.

قواعد تهیه سؤالهای چند گزینه ای:

۱. هر سوال باید یک موضوع مهم یا یک هدف آموزشی را اندازه بگیرد.

۲. بیشتر از یک مسئله یا یک مطلب در هر سوال قرار ندهید.

۳. سواها را کاملاً روشن و واضح بنویسید و از عبارات و کلمات قابل فهم آزمون شوندگان استفاده کنید.

۴. از تکرار مطالب در گزینه ها خودداری کنید.

۵. مطالب اصلی سوال را بطور کامل در تنه سوال بنویسید.

۶. همه گزینه های یک سوال باید متجانس و مربوط به یک موضوع واحدی باشند.

۷. سوال را طوری بنویسید که که پاسخ درست تنها پاسخ درست و یا قطعاً درست ترین پاسخ باشد.

۸. برای اندازه گیری فرایند های پیچیده ذهنی از **موقعیتهای تازه** استفاده کنید که بامثالهای کتاب یا مثال های بکار رفته در کلاس متفاوت باشند.

۹. **گزینه های انحرافی** را طوری بنویسید که توجه آزمون شوندگان بی اطلاع از موضوع را به خود جلب کنند.

۱۰. گزینه های هر سوال را طوری بنویسید که از نظر **دستوری و جمله بندی** به نحو درست مکمل متن سوال باشند.

۱۱. از به کار بردن **اشاره های دستوری نامربوط** و غیره خودداری کنید. اشاراتی از قبیل زمان افعال، مفرد و جمع بودن آنها را در سوال ها نباید بکار برد، آنگونه که آزمون شونده با توجه به این اشارات گزینه درست را انتخاب کند.

۱۲. در سوالات منفی کلمات منفی را **برجسته جلوه دهید یا زیر آن خط بکشید** تا به آزمون شونده کمک کند متوجه منفی بودن سوال باشد.

۱۳. از نوشتن سوالهایی که متن آنها منفی و گزینه ها هم منفی هستند، یعنی **منفی مضاعف**، احتراز کنید زیرا خواندن آنها آزمون شونده را گیج می کند.

۱۴. تا حد امکان از به کار بردن عبارتهایی مانند **"همه آنچه در بالا گفته شد"**، **"تمامی موارد فوق"**، **"هر سه مورد"** و غیره در گزینه ها خودداری کنید.

۱۵. سوالها را **مستقل** از یکدیگر بنویسید.

۱۶. از طرح **سوالهای گمراه کننده** بپرهیزید زیرا اغلب آزمون شوندگان مطلع تر که اطلاعات وسیع تری دارند به وسیله این گونه سوالها گمراه می شوند.

۱۷. **طول گزینه درست** را در سوالهای مختلف تغییر دهید.

۱۸. **محل گزینه درست** را در در میان گزینه های انحرافی به طور تصادفی انتخاب کنید.

۱۹. در سوالهایی که تنه آنها جمله ناتمام است، **جای خالی را در قسمت آخر جمله** قرار دهید.